10/11/2026

Ο Τίμιος Κάλαμος του Κυρίου από την Ιερά Μονή Βατοπαιδίου στη Θεσσαλονίκη

/ Γνώμες

- **Γράφει ο Αρχιμ. Δημήτριος Τζιαφάς, Αρχιερατικός Επίτροπος – Ιεροκήρυκας Ι.Μ.Θ.**

Ο Τίμιος Κάλαμος του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού συγκαταλέγεται στα πολύτιμα ιερά κειμήλια που συνδέονται με τα Άχραντα Πάθη Του. Πρόκειται για τον κάλαμο που έδωσαν οι Ρωμαίοι στρατιώτες στον Χριστό κατά τον εμπαιγμό Του στο Πραιτώριο, χρησιμοποιώντας τον ως ειρωνικό βασιλικό σκήπτρο. Τεμάχιο του ιερού αυτού κειμηλίου φυλάσσεται επί αιώνες στην Ιερά Μονή Βατοπαιδίου του Αγίου Όρους, μεταξύ των σημαντικών σεβασμάτων της.

Το περιστατικό περιγράφεται στο κατά Ματθαίον Ευαγγέλιο (27,27-30). Οι στρατιώτες του ηγεμόνα οδήγησαν τον Ιησού στο Πραιτώριο, Τον έντυσαν με κόκκινη χλαμύδα και τοποθέτησαν στην κεφαλή Του ακάνθινο στέφανο. Στη συνέχεια, αφού Του έδωσαν «κάλαμον ἐπὶ τὴν δεξιὰν αὐτοῦ», γονάτιζαν εμπρός Του και Τον χλεύαζαν λέγοντας: «Χαῖρε, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων». Ακολούθως, αφού Τον έφτυσαν, πήραν τον κάλαμο και Τον χτυπούσαν στην κεφαλή. Το γεγονός μαρτυρεί και ο Ευαγγελιστής Μάρκος (15,16-20).

Η τιμή προς τα κειμήλια του Θείου Πάθους κατείχε ιδιαίτερη θέση στη βυζαντινή εκκλησιαστική παράδοση. Στην Κωνσταντινούπολη, ο αυτοκρατορικός ναός της Θεοτόκου του Φάρου αποτελούσε σημαντικό τόπο διαφυλάξεως ιερών σεβασμάτων, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονταν κειμήλια συνδεδεμένα με τη Σταύρωση του Κυρίου. Την πολύτιμη αυτή συλλογή περιγράφει στις αρχές του 13ου αιώνα ο Νικόλαος Μεσαρίτης, σκευοφύλακας του ναού, προσφέροντας σημαντική μαρτυρία για την τιμή που αποδιδόταν στα κειμήλια των Παθών στη βυζαντινή πρωτεύουσα.

Στην Ιερά Μονή Βατοπαιδίου το τεμάχιο του Τιμίου Καλάμου διαφυλάσσεται σε περίτεχνη σταυροθήκη σερβικής τεχνοτροπίας. Στο κέντρο της βρίσκεται πατριαρχικός σταυρός, κατά μήκος των κεραιών του οποίου έχει ενσωματωθεί λωρίδα του ιερού κειμηλίου, ενώ περιμετρικά υπάρχουν ιδιαίτερα φατνώματα με λείψανα αγίων. Η κατασκευή της σταυροθήκης χρονολογείται από τους ερευνητές στον 16ο-17ο αιώνα και συνδέεται με την παράδοση των δωρεών Σέρβων ευγενών προς τη Μονή, οι οποίες συνέβαλαν στον εμπλουτισμό του σκευοφυλακίου της.

Ιδιαίτερη ιστορική αξία έχει η μαρτυρία του Βασιλείου Γρηγορίου Μπάρσκι, ο οποίος επισκέφθηκε το Άγιον Όρος κατά το πρώτο μισό του 18ου αιώνα και κατέγραψε τα σημαντικότερα κειμήλια του Βατοπαιδίου. Περιγράφοντας τη σταυροθήκη, αναφέρεται στον Τίμιο Κάλαμο και στα λείψανα είκοσι έξι αγίων που περιέχονταν σε αυτήν, μεταξύ των οποίων οι τέσσερις Ευαγγελιστές, οι Απόστολοι Θωμάς και Ανδρέας, καθώς και άγιοι της Σερβίας και της Βουλγαρίας. Μνημονεύει ακόμη την ιδιαίτερη ευωδία του κειμηλίου, αποτυπώνοντας την ευλάβεια με την οποία αυτό τιμούνταν στη μοναστική αδελφότητα. Η περιγραφή του αποτελεί πολύτιμη ιστορική μαρτυρία για τη διαφύλαξη του Τιμίου Καλάμου στη Μονή.

Η θεολογική σημασία του Τιμίου Καλάμου αναδεικνύεται μέσα από την ευαγγελική διήγηση. Οι στρατιώτες, επιδιώκοντας να χλευάσουν τη βασιλική ιδιότητα του Χριστού, Του προσφέρουν ως σκήπτρο έναν κοινό κάλαμο. Εκείνος, ο αληθινός Βασιλεύς της δόξης, δέχεται εκουσίως την περιφρόνηση και τις ύβρεις, φανερώνοντας την άπειρη συγκατάβασή Του προς τον άνθρωπο. Ο Άγιος Ιωάννης

ο Χρυσόστομος, ερμηνεύοντας τη σχετική ευαγγελική περικοπή, επισημαίνει την υπομονή και την πραότητα του Κυρίου απέναντι στις προσβολές και στα παθήματα που υπέστη.
Το βαθύτερο νόημα της σκηνής αποδίδεται με ιδιαίτερη δύναμη στο δοξαστικό των Αίνων του Όρθρου της Μεγάλης Παρασκευής: «Ἐξέδυσάν με τὰ ἱμάτιά μου, καὶ ἐνέδυσάν με χλαμύδα κοκκίνην· ἔθηκαν ἐπὶ τὴν κεφαλήν μου στέφανον ἐξ ἀκανθῶν, καὶ ἐπὶ τὴν δεξιάν μου χεῖρα ἔδωκαν κάλαμον, ἵνα συντρίψω αὐτοὺς ὡς σκεύη κεραμέως». Η τελευταία φράση παραπέμπει στον δεύτερο ψαλμό (Ψαλμ. 2,9), όπου διακηρύσσεται η εξουσία του Μεσσία. Η υμνογραφία αποκαλύπτει έτσι το παράδοξο της θείας συγκαταβάσεως: Εκείνος που έχει την εξουσία να συντρίψει τους εχθρούς Του υπομένει την ταπείνωση και προσφέρεται εκουσίως για τη σωτηρία του κόσμου.

Από την Τετάρτη 11 έως τη Δευτέρα 16 Νοεμβρίου 2026 η Θεσσαλονίκη θα έχει την ιδιαίτερη ευλογία να υποδεχθεί τον Τίμιο Κάλαμο, ο οποίος εξέρχεται για πρώτη φορά από το Άγιον Όρος. Το ιερό κειμήλιο θα μεταφερθεί από την Ιερά Μονή Βατοπαιδίου στον Ιερό Ναό Αγίου Σπυρίδωνος Τριανδρίας, όπου η επίσημη υποδοχή θα πραγματοποιηθεί την Τετάρτη 11 Νοεμβρίου, στις 17:00. Τον Τίμιο Κάλαμο θα κομίσει ο Καθηγούμενος της Μονής, Αρχιμανδρίτης Εφραίμ, ενώ κατά την παραμονή του θα τελούνται καθημερινά ιερές ακολουθίες προς πνευματική ενίσχυση των πιστών.

Η πρώτη αυτή έξοδος του Τιμίου Καλάμου από την Αθωνική Πολιτεία αποτελεί ξεχωριστό γεγονός για την Εκκλησία της Θεσσαλονίκης. Η παρουσία του ιερού κειμηλίου προσφέρει στους πιστούς την ευκαιρία να προσκυνήσουν ένα από τα σεβάσματα του Θείου Πάθους και να αναλογισθούν το μέγεθος της αγάπης του Κυρίου, ο οποίος υπέμεινε τον εμπαιγμό και τη σταυρική θυσία «ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς» (Ιω. 6,51).